

Zijne Excellentie de heer Sander Dekker
Minister voor Rechtsbescherming,
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Gooimeer 4-15
1411 DC Naarden
Postbus 5135
1410 AC Naarden

Telefoon: (035) 542 74 35
info@kvanbrain.nl
www.kvanbrain.nl

Betreft: Evaluatie 1 jaar AVG en uitvoering in archievenveld

Plaats: Naarden

Datum: 27 juni 2019

Hooggeachte heer Dekker,

Naar aanleiding van uw brief aan de Kamer over één jaar AVG, zoals in de vaste Kamercommissie besproken op 13 juni jongstleden, laten wij u als vertegenwoordigers van het openbare én particuliere archiefwezen in Nederland het volgende weten.

Het archiefwezen staat niet alleen voor het belang van archieven als erfgoed en historische bronnen van onze geschiedenis. Het gaat ook om meer recente archieven en informatiebestanden: de beschikbaarheid, betrouwbaarheid, openbaarheid en toegankelijkheid van (overheids)archieven vanaf hun ontstaan. De Archiefwet regelt dit, zodat de overheid controleerbaar is en het verleden kenbaar.

Sinds de inwerkingtreding van de nieuwe Europese privacyverordening krijgen wij als beroeps- en brancheverenigingen van onze leden vele signalen, die duiden op onduidelijkheid over reikwijdte, onderlinge verhouding en uitvoering van AVG en UAVG enerzijds en Archiefwet anderzijds.

Ons uitgangspunt is, dat beide in samenhang kunnen en moeten worden uitgevoerd. Dat wil zeggen: zonder dat de ene wet de andere verzwakt, maar eerder zó, dat de een de ander versterkt.

De AVG erkent archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden als rechtmatige grondslagen om persoonsgegevens (verder) te verwerken. Daarbij moeten uiteraard altijd passende waarborgen worden gegeven voor de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen. Archivarissen zijn eraan gewend om te gaan met openbaarheid én privacybescherming bij het aan het publiek aanbieden van de archieven die zij beheren. Het goed omgaan met deze schijnbare tegenstelling is ook een belangrijk onderdeel van de internationale beroepsethiek van de archivaris¹.

Wij werken als beroepsgroep dan ook hard aan de verduidelijking van de verhouding tussen AVG en Archiefwet. Toch is het niet altijd gemakkelijk, te bepalen waar de grenzen liggen tussen bescherming

¹ In Nederlandse vertaling: 'De archivaris dient zowel de openbaarheid als de privacy te respecteren en te handelen binnen de grenzen van de relevante wetgeving', artikel 7 van de internationale beroepscode, International Council on Archives 1996. Ook de Universal Declaration on Archives van 2010 stelt dat archieven toegankelijk moeten worden gemaakt voor iedereen, 'met inachtneming van de relevante wetgeving en de rechten van individuen....'

van persoonsgegevens en het belang van burgers en wetenschappers, om hun persoonlijke, lokale of nationale geschiedenis te kennen en te onderzoeken. Deze onduidelijkheid mag er niet toe leiden, dat belangrijke archieven voor gebruikers gesloten worden of zelfs voortijdig vernietigd worden en nooit de historische fase bereiken.

In overleg met de Autoriteit Persoonsgegevens ontwikkelen wij instrumenten, die het 'grijze gebied' voor ons vakgebied moeten verhelderen².

Wij zien op het ogenblik twee concrete punten, waarbij de hulp van de wetgever door aanpassing van de UAVG en/of de toelichting gewenst is:

1^e. In de UAVG artikel 45 en aangepaste Archiefwet artikel 2A zijn op grond van 'archivering in het algemeen belang' enkele uitzonderingen op rechten van betrokkenen opgenomen. Het gaat dan om de rechten uit artikelen 15, 16, 18 eerste lid, onderdeel a en 20 van de AVG: het recht op inzage, rectificatie, beperking van de verwerking en overdraagbaarheid. Echter, deze uitzonderingen zijn in de UAVG beperkt tot archieven die berusten in archiefbewaarplaatsen in de zin van de Archiefwet. In de praktijk zou dit betekenen, dat de vele instellingen in Nederland die geen archiefbewaarplaats zijn, maar toch belangrijke archieven met (bijzondere) persoonsgegevens beheren, waaronder het NIOD, Atria Kennisinstituut voor Emancipatie en Vrouwengeschiedenis en Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, aan betrokkenen de genoemde rechten zouden moeten verlenen. Dat kan betekenen, dat deze instellingen onder druk van ongerichte verzoeken van betrokkenen komen te staan en/of dat bij honorering van de verzoeken waardevolle gegevens verloren gaan. Dat kan niet de bedoeling van de AVG zijn, mede gelet op de preambule 158. Daaruit blijkt de intentie om de reikwijdte tot ook andere instellingen te verbreden.

De preambule bevat bovendien een specifieke overweging over gegevens ten aanzien van 'het politiek gedrag onder voormalige totalitaire regimes, over genocide, misdaden tegen de menselijkheid, met name de Holocaust, of over oorlogsmisdaden'. Als lidstaat is Nederland gemachtigd daarover nadere bepalingen op te nemen. Het zou gewenst zijn dit in de UAVG en/of toelichting aan te passen, om te voorkomen dat dit type archieven onnodig lang gesloten blijft.

2^e. AVG en Archiefwet raken elkaar bij thema's zoals bewaren/vaststellen van bewaartermijnen en vernietigen van persoonsgegevens uit (overheids)archieven in de periode vóór overbrenging naar een archiefbewaarplaats. De Archiefwet heeft een eigen set normen en eigen instrumenten hiervoor, waaronder de selectielijsten, die gelden voor overheidsorganisaties.

In de praktijk zien wij in de fase vóór overbrenging positieve gevolgen van de komst van de AVG, zoals een groter bewustzijn van de noodzaak, persoonsgegevens te beschermen. Maar het komt ook voor, dat organisaties in grote ijver en voor de zekerheid persoonsgegevens vernietigen, die op grond van selectielijsten bewaard hadden moeten blijven. Dit kan ertoe leiden, dat er in een latere fase geen of onvolledig historisch archief overblijft, dat niet of alleen onvolledig overgebracht kan worden en niet of onvolledig beschikbaar voor gebruikers komt. Het dilemma 'recht om te weten of recht om te vergeten' is scherp verwoord in een artikel van Charles Jurgens, hoogleraar archivaliek aan de

². Zo is een model Privacy Impact Assessment ontwikkeld op een onderdeel van het historische bevolkingsregister, de gezinskaarten uit de periode 1920-1939. Het gaat daarbij met name om de vraag, hoe om te gaan met een bijzonder persoonsgegeven dat op de kaarten voorkomt, namelijk religie, als het gaat om nog levende personen. Zie <https://kia.pleio.nl/groups/view/48594512/kennisplatform-juridische-vraagstukken/blog/view/55811009/gezinskaarten-kunnen-onder-vijf-voorwaarden-online>

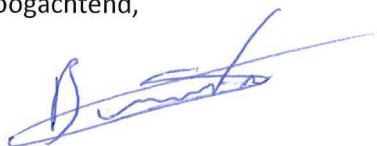
Universiteit van Amsterdam³.

Het is onzes inziens noodzakelijk, in de UAVG en/of toelichting daarop te verduidelijken, dat ook in de meer recente fase, vóór overbrenging naar een archiefbewaarplaats, verwerking van persoonsgegevens omwille van 'archivering in het algemeen belang' als gerechtvaardigd doel geldt. Dit kan voorkomen dat een (digitaal of papieren) archief, dat in een selectielijst als permanent te bewaren is aangewezen, nooit of onvolledig een archiefbewaarplaats bereikt. Het zou daarnaast goed zijn te verhelderen, dat ook voor archief, dat op basis van een selectielijst uiteindelijk vernietigd wordt, gedurende de bewaarperiode 'archivering in het algemeen belang' als grondslag geldt.

Kortom, het in de uitvoering harmonisch samengaan van AVG en Archiefwet kan worden bevorderd door de verhouding tussen de wetten in enige mate te expliciteren. In de Uitvoeringswet AVG kan worden verwezen naar de Archiefwet. Daarnaast kunnen de instrumenten waar de Archiefwet gebruik van maakt, zoals de selectielijst en de verklaring van vernietiging, van toepassing worden verklaard bij verwerkingen die plaatsvinden in het kader van de AVG.

Uiteraard zij wij van harte bereid, over een en ander nadere informatie te geven en te overleggen.

Hoogachtend,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'A.G. de Vries'.

Voorzitter KVAN/BRAIN

drs. A.G. de Vries MBA

Kopie aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

³. <https://www.privacy-web.nl/artikelen/met-het-oog-op-archivering-in-het-algemeen-belang>

